

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

86Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 5ΗΣ ΚΑΙ 6ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2010

Διερευνητική γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ο ρόλος των τοπικών και των περιφερειακών αρχών στη μελλοντική περιβαλλοντική πολιτική»

(2011/C 15/02)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- πιστεύει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ, επειδή η συμμετοχή τους αποτελεί εγγύηση αρτιότερης εφαρμογής και εμπέδωσης. Οι καινοτόμες μέθοδοι πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, καθώς και η αξιοποίηση υφιστάμενων δικτύων και μηχανισμών, θα επιτρέψουν στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές να αναλαμβάνουν σχετικές πρωτοβουλίες. Το Σύμφωνο των Δημάρχων θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη ως παράδειγμα σε αυτό το πλαίσιο και η προσέγγισή του θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλους βασικούς τομείς της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ·
- καλεί τη μεν Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα συνδιοργάνωσης ενός ετήσιου φόρουμ για την εξέταση τοπικών και περιφερειακών προβλημάτων και λύσεων κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, το δε Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της ΕτΠ στις συζητήσεις του με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας·
- καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την τήρηση της εσωτερικής κατανομής των αρμοδιοτήτων και την εφαρμογή ορθών διαδικασιών διαβούλευσης, όπως η σύσταση «ομάδων υποθέσεων» ή «ομάδων εφαρμογής» με εμπειρογνώμονες από την εθνική δημόσια διοίκηση, τις περιφέρειες και τις ενώσεις των τοπικών αρχών, οι οποίοι θα συνεργάζονται σε όλα τα στάδια του κύκλου πολιτικής·
- τάσσεται υπέρ της δημιουργίας ενός γενικού και δεσμευτικού πλαισίου για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις. Οι λεπτομέρειες όσον αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο των επιθεωρήσεων θα πρέπει να ρυθμίζονται στο εθνικό επίπεδο και να αναπτύσσονται στο τοπικό και το περιφερειακό, με βάση γενικές αρχές που θα καθορίζονται από την ΕΕ και από τα χαμηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης·
- τονίζει ότι ένα 7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον θα αποτελέσει κύριο πυλώνα της στρατηγικής «ΕΕ 2020» και ότι πρέπει να προσδιοριστούν οι συνέπειές του όσον αφορά την περιβαλλοντική πολιτική. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να θέσει σαφείς στόχους και χρονοδιαγράμματα και να συνεχίσει να περιλαμβάνει μια κοινή θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, καθώς και τον στόχο της υιοθέτησης μιας οδηγίας-πλαίσιο για το έδαφος.

Εισηγήτρια:	η κ. Paula Baker (UK/ALDE), μέλος του συμβουλίου του Basingstoke και Deane
Έγγραφο αναφοράς:	Αίτηση της ισπανικής Προεδρίας

I. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

A. Γενικές παρατηρήσεις

1. εκφράζει την ικανοποίησή της για τη συμμετοχή της στη δράση «Καλύτερα μέσα για την περιβαλλοντική πολιτική» και στις εργασίες για το 7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον, δεδομένου ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές έχουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής και στην επίτευξη απτών αποτελεσμάτων·

2. χαιρετίζει την εξαιρετική συνεισφορά πολλών τοπικών και περιφερειακών αρχών στον τομέα του περιβάλλοντος και επιθυμεί να τις ενθαρρύνει περαιτέρω·

3. αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική εφαρμογή αποτελεί πρόβλημα. Το 2008 το 23,5 % (481) όλων των παραβάσεων της κοινοτικής νομοθεσίας αφορούσε το περιβάλλον⁽¹⁾, γεγονός που υποδεικνύει τη συνεχιζόμενη επιβάρυνση του περιβάλλοντος και τη στρέβλωση του ανταγωνισμού·

4. στοχεύει με την παρούσα γνωμοδότηση να αναδείξει τρόπους αύξησης της αποτελεσματικότητας της περιβαλλοντικής προστασίας σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλα τα στάδια χάραξης πολιτικής·

B. Προώθηση του συντονισμού και της διακυβέρνησης

5. υποστηρίζει ότι οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές θα πρέπει να διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στη χάραξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Η συμμετοχή τους αποτελεί εγγύηση για την αρτιότερη εφαρμογή και εμπέδωση της εν λόγω πολιτικής. Η προσέγγιση της ΕτΠ για την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση θα πρέπει να εφαρμόζεται στην περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ, η δε πιλοτική δράση για τις τριμερείς συμβάσεις μεταξύ του ευρωπαϊκού, του εθνικού και του περιφερειακού/τοπικού επιπέδου θα πρέπει να επεκταθεί⁽²⁾. Με τον τρόπο αυτόν, τα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης θα έχουν πραγματικά κοινή ευθύνη για την επίτευξη των συμφωνηθέντων αποτελεσμάτων·

6. πιστεύει ότι οι καινοτόμες μέθοδοι πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, καθώς και η αξιοποίηση υφιστάμενων δικτύων και μηχανισμών, θα επιτρέψουν στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες αντί να επαφίενται απλώς στην εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας από τα κράτη μέλη. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα ευρωπαϊκών περιφερειών και δήμων, όπου αναπτύχθηκαν φιλόδοξες δράσεις σε τοπικό επίπεδο για την κάλυψη της αδράνειας των αντίστοιχων εθνικών κρατών, όπως η Τοπική Ατζέντα 21, η οποία προήλθε από τη Σύνοδο Κορυφής για τη Γη του 1992. Το Σύμφωνο των Δημάρχων θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη ως παράδειγμα σε αυτό το πλαίσιο·

7. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει εάν η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε να επεκταθεί σε άλλους βασικούς τομείς περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ, όπως η βιοποικιλότητα, η διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων, η ηχορύπανση, η ατμοσφαιρική ρύπανση και η χρήση της γης, μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης με διατομεακό συντονισμό·

8. εκφράζει τη δυσaréσκειά της για το γεγονός ότι, ενώ οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές έχουν σαφή καθήκοντα στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας, η περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ απευθύνεται στα κράτη μέλη, απαιτεί τον ορισμό μόνο μίας «αρμόδιας αρχής» (σπάνια περισσότερων αρχών) και κάνει αναφορά στη δυνατότητα συνεργασίας μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις⁽³⁾·

9. εκφράζει τη δυσaréσκειά της για την απόδοση περιορισμένης σημασίας σε δράσεις στήριξης της χρηστής διακυβέρνησης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, στο πλαίσιο των σχεδίων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ⁽⁴⁾·

10. υπογραμμίζει ότι το άρθρο 11 της Συνθήκης της Λισσαβώνας επιβάλλει τη διεξαγωγή εντατικότερου διαλόγου και διαβούλευσης με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Σύμφωνα με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, η νέα αυτή διάταξη προσφέρει δυνατότητες για την ανάπτυξη του ρόλου τους στη διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ. Επιπλέον, η αρχή της επικουρικότητας επεκτείνεται στο τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο, ενώ το άρθρο 5 του Πρωτοκόλλου για την επικουρικότητα ορίζει ότι τα σχέδια νομοθετικών πράξεων πρέπει να περιέχουν εκτίμηση των δημοσιονομικών επιπτώσεων της πρότασης και των συνεπειών της ως προς τις ρυθμίσεις που πρέπει να εφαρμοσθούν από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της περιφερειακής νομοθεσίας·

11. πιστεύει ότι η εκτίμηση αντικτύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει να επεκταθεί στο τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο, με την ανάδειξη της ανάλυσης του εδαφικού αντικτύπου σε πάγια πρακτική·

12. καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να υποβάλουν τροπολογίες και αλλαγές στις νομοθετικές προτάσεις που έχουν ευρείες επιπτώσεις στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές, αφού προηγηθεί εκτίμηση αντικτύπου όπως στην περίπτωση της αρχικής πρότασης·

13. υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας συχνά απαιτεί σημαντική κινητοποίηση διοικητικών και οικονομικών πόρων, καθώς και ουσιαστικές αρμοδιότητες και τεχνικές δεξιότητες, πέρα από την πολιτική βούληση. Ο προσδιορισμός των επιπτώσεων στις τοπικές και στις περιφερειακές θεσμικές δομές μπορεί να συμβάλει στην παροχή σημαντικότερων οικονομικών κινήτρων και της απαραίτητης ευρωπαϊκής και εθνικής υποστήριξης·

⁽¹⁾ COM(2009) 304 τελικό, ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Στατιστικές για περιβαλλοντικές παραβάσεις».

⁽²⁾ CdR 89/2009 fin, COM(2002) 709 τελικό.

⁽³⁾ Brussels Environment (IBGE) Study 2010, «The Regional Dimension in EU Environmental Regulations and Directives» (Η περιφερειακή διάσταση στους κανονισμούς και τις οδηγίες της ΕΕ για το περιβάλλον), <http://www.eapdebate.org/files/files/study-regionaldimension.pdf>.

⁽⁴⁾ COM(2008) 773/4.

14. κρίνει απαραίτητο να διαθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κοινά μέσα, προκειμένου να παράσχει στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές επαρκείς πόρους για την επίτευξη των καθορισθέντων στόχων·

15. τονίζει ότι απαιτείται βελτιωμένη επικοινωνία σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης κατά τη διάρκεια όλων των σταδίων χάραξης πολιτικής, καθώς και επενδύσεις σε συστήματα πληροφοριών και διαδικτυακά εργαλεία που διευκολύνουν τη διάθεση των περιβαλλοντικών πληροφοριών στο κοινό και τους δημόσιους οργανισμούς. Η πίεση που ασκείται στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές για την υποβολή αναφορών μπορεί να μειωθεί χάρη στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών, χωρίς επιπτώσεις στη νομοθεσία·

16. συνιστά τα εθνικά υπουργεία περιβάλλοντος να συστήσουν κάθετες «ομάδες υποθέσεων» με εμπειρογνώμονες από τη δημόσια διοίκηση, τις περιφέρειες και τις ενώσεις των τοπικών αρχών, οι οποίοι θα συνεργάζονται σε όλα τα στάδια του κύκλου πολιτικής·

17. στηρίζει την προώθηση του προγράμματος LIFE+ της ΕΕ σε όλες τις περιφέρειες της Ευρώπης για την ενίσχυση των καινοτόμων τοπικών δράσεων, καθώς και την αύξηση του αντικτύπου και της προβολής του σκέλους «Περιβαλλοντική πολιτική και διακυβέρνηση»·

18. χαιρετίζει την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη δημιουργία δικτύων εφαρμογής μόνιμου χαρακτήρα με προσωπικό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σημεία επαφής των κρατών μελών⁽⁵⁾. Τα σημεία επαφής των κρατών μελών θα πρέπει να υποστηρίζονται από εθνικές ομάδες εφαρμογής, με τοπικούς και περιφερειακούς υπαλλήλους διοίκησης·

19. ζητεί επιτακτικά να δοθεί πάραυτα στο Συμβούλιο συνέχεια στην πρόταση οδηγίας σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2004. Με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλισθεί η πλήρης εφαρμογή της Σύμβασης του Aarhus, καθώς και η καλύτερη και πιο συνεκτική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας·

20. ζητεί την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δικαστικών συστημάτων που εξετάζουν τις παραβάσεις και τη μη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ·

21. στηρίζει το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τη δημιουργία γενικού και δεσμευτικού πλαισίου για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις, τη σύσταση ειδικής ομάδας της ΕΕ για τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις και την ανάπτυξη ενισχυμένου δικτύου της ΕΕ για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος (IMPEL)⁽⁶⁾. Ένα δεσμευτικό μέσο για τη διενέργεια επιθεωρήσεων μπορεί να μειώσει τον αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών και δήμων που οφείλεται στα διαφορετικά καθεστώτα επιθεωρήσεων, καθώς και να εξασφαλίσει τη λήψη συγκεκριμένων νομικών μέτρων. Ωστόσο, οι λεπτομέρειες όσον

αφορά τη μορφή και το περιεχόμενο των επιθεωρήσεων θα πρέπει να ρυθμίζονται στο εθνικό επίπεδο και να αναπτύσσονται στο τοπικό και το περιφερειακό, με βάση γενικές αρχές που θα καθορίζονται από την ΕΕ και από τα χαμηλότερα επίπεδα διακυβέρνησης·

22. επαναλαμβάνει τη σύσταση για ένα δίκτυο IMPEL που επεκτείνεται στο τοπικό και στο περιφερειακό επίπεδο όλων των κρατών μελών, τα οποία θα μπορούσαν να μεριμνήσουν για την ανάπτυξη ισχυρών εθνικών δικτύων IMPEL με στόχο την ευρεία διάδοση των σχετικών αποτελεσμάτων⁽⁷⁾·

Γ. Δημιουργία πιο αποτελεσματικών σχέσεων μεταξύ των πολιτικών

23. εκφράζει την ικανοποίησή της για τις πρόσφατες εργασίες μεταξύ της ΓΔ REGIO και της ΓΔ ENV προκειμένου οι δράσεις της πρώτης να σέβονται πλήρως τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις και πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρχει συνοχή μεταξύ όλων των διευθύνσεων. Η γενική ατζέντα που επισημαίνεται στη στρατηγική «ΕΕ 2020» είναι ευπρόσδεκτη, ωστόσο χρειάζεται ισχυρή εδαφική διάσταση·

24. τονίζει ότι η πολιτική συνοχή και οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις θα πρέπει να συνεκτιμώνται στην αναθεώρηση του προϋπολογισμού της ΕΕ μετά το 2013 και σε κάθε χρηματοδότηση της ΕΕ για τον τομέα της συνοχής και της γεωργίας·

25. υπογραμμίζει ότι υπάρχουν ανεπιθύμητες αντιφάσεις μεταξύ διαφόρων στοιχείων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, η ελαχιστοποίηση των αποβλήτων θα πρέπει να ρυθμίζεται τόσο μέσω της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα όσο και μέσω της οδηγίας για τα προϊόντα. Η στροφή σε μια απλουστευμένη και σαφή νομοθεσία, επικεντρωμένη στα αποτελέσματα και χωρίς αμφισημίες, θα οδηγήσει σε πιο στοχευμένους κανονισμούς, ευρύτερης αποδοχής και εφαρμογής·

26. τονίζει ότι κατά την κατάρτιση ή αναθεώρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να ζητείται η γνώμη των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Η πολύτιμη πείρα τους μπορεί να συνεισφέρει στον έγκαιρο εντοπισμό ασυμφωνιών με άλλες πολιτικές ή τυχόν αρνητικών επιπτώσεων, καθώς και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας·

27. ζητεί ελαστικότερη εφαρμογή των κανόνων περί στρέβλωσης της αγοράς, όταν αυτοί αποτελούν φραγμό για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις·

28. τονίζει ότι η νομοθεσία που αντιμετωπίζει την αιτία ενός περιβαλλοντικού προβλήματος είναι καθοριστική για την εκπλήρωση των περιβαλλοντικών στόχων και την εξασφάλιση των υποχρεώσεων συνέπειας των τοπικών και των περιφερειακών αρχών. Για παράδειγμα, οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές δεν μπορούν να επηρεάσουν τα επίπεδα εκπομπών των οχημάτων, πρέπει όμως να συμμορφώνονται με τους στόχους της ΕΕ σχετικά με την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα·

29. τάσσεται υπέρ της χρήσης μέσων προσανατολισμένων στις ανάγκες της αγοράς που αντικατοπτρίζουν το πλήρες κόστος ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας, προβάλλοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του κύκλου ζωής του αγαθού ή της υπηρεσίας στον καταναλωτή κατά την αγορά και υπογραμμίζοντας την ευθύνη του παραγωγού·

⁽⁵⁾ COM(2008) 773/4.

⁽⁶⁾ Ψήφισμα της 20ής Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την αναθεώρηση της σύστασης 2001/331/ΕΚ για τον καθορισμό ελάχιστων κριτηρίων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις στα κράτη μέλη.

⁽⁷⁾ CdR 36/2001 fin.

Δ. Πώς μπορούν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές να ενισχύσουν το περιβαλλοντικό τους έργο;

Θέματα διακυβέρνησης

30. καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την τήρηση της εσωτερικής κατανομής των αρμοδιοτήτων και την εφαρμογή ορθών διαδικασιών διαβούλευσης με τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές. Η καλή συνεργασία, ιδίως από τις «ομάδες εφαρμογής» εθνικών, περιφερειακών και τοπικών υπαλλήλων διοίκησης, στηρίζει την αμοιβαία κατανόηση και την επιτυχή εφαρμογή της νομοθεσίας ⁽⁸⁾.

31. υπογραμμίζει τον κύριο ρόλο που έχουν οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές στη συλλογή των δεδομένων για το περιβάλλον. Για την εξασφάλιση της συνοχής, της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας των αναφορών και των δεικτών που σχετίζονται με την κατάσταση του περιβάλλοντος στην ΕΕ, απαιτείται κατάλληλη κατανομή αρμοδιοτήτων, χορήγηση πόρων και διάθεση πληροφοριών μεταξύ των δήμων, των περιφερειών και των κρατών μελών.

32. υποστηρίζει τη διαφάνεια των λειτουργιών, ιδίως μεταξύ των διευθύνσεων που είναι αρμόδιες για την επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ και εκείνων που προσφέρουν περιβαλλοντικές υπηρεσίες ή υποδομές και υπηρεσίες χωροταξικού σχεδιασμού.

Ανταλλαγή πληροφοριών

33. καλεί τα εθνικά και τα περιφερειακά υπουργεία περιβάλλοντος και τους συναφείς οργανισμούς να καταρτίσουν, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, έγγραφα καθοδήγησης, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων προτάσεων για μέσα, πρότυπα και υποδείγματα, για τις διαδικασίες που θα εφαρμόζονται από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές. Παράλληλα θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών αρχών της ΕΕ που αντιμετωπίζουν παρόμοια περιβαλλοντικά προβλήματα.

34. αναγνωρίζει την αξία της ανταλλαγής ορθών πρακτικών μεταξύ των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, συμπεριλαμβανομένων των τρόπων αντιμετώπισης των προκλήσεων σχετικά με τη διάδοση και τη διαφάνεια των πληροφοριών ή τις γλωσσικές διαφορές.

Εξασφάλιση της δέσμευσης και της συμμετοχής των πολιτών

35. συγχαίρει τις αρχές που εμπνέουν και κινητοποιούν τους πολίτες με κοινά οράματα μιας βιώσιμης ποιότητας ζωής στις αντίστοιχες περιοχές τους, με σύνδεση περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών πτυχών.

36. ζητεί την παροχή στήριξης στους τομείς της εκπαίδευσης και της έρευνας για την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των πολιτών και του περιβάλλοντος. Οι πολίτες δεν έχουν πλήρη επίγνωση του ρόλου, τον οποίο διαδραματίζει το περιβάλλον στη ζωή τους ⁽⁹⁾. Οι τοπικές και οι περιφερειακές αρχές βρίσκονται πολύ κοντά στις τοπικές κοινότητες και, ως εκ τούτου, μπορούν να συμβάλλουν στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση των πολιτών όλων των ηλικιών.

⁽⁸⁾ CdR 199/2009 fin, CdR 89/2009 fin, μελέτη ΕΙΡΑ 2009 «The institutional impacts of EU legislation on local and regional governments» (Οι θεσμικές επιπτώσεις της κοινοτικής νομοθεσίας στις τοπικές και στις περιφερειακές αρχές).

⁽⁹⁾ Σύμφωνα με τις ειδικές έρευνες του Ευρωβαρομέτρου για τη στάση του κοινού απέναντι στο περιβάλλον (βιοποικιλότητα 2010, κλιματική αλλαγή 2009, περιβάλλον 2008), βλ. http://ec.europa.eu/environment/working_en.htm.

37. πιστεύει ότι οι αρχές θα πρέπει να καθιερώσουν διαδικασίες για τη διάδοση πληροφοριών, κατά προτίμηση μέσω του Διαδικτύου, και να εφαρμόσουν τη Σύμβαση του Aarhus ⁽¹⁰⁾, παρέχοντας πρόσβαση στην περιβαλλοντική δικαιοσύνη, ενθαρρύνοντας το κοινό να ελέγχει την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ σε τοπικό επίπεδο και θεσπίζοντας κατάλληλα μέσα συμμετοχικής δημοκρατίας και τοπικής οικειοποίησης.

38. πιστεύει ότι οι οδηγίες για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) και τη στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΕΠΕ) αποτελούν βασικούς μηχανισμούς για την περιβαλλοντική πολιτική και για συμμετοχή του κοινού σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο ⁽¹¹⁾, προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη η τοπική γνώση σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις σε επίπεδο κόστους και δεξιοτήτων.

39. καλεί τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να χρησιμοποιούν απλουστευμένους και συντονισμένους δημόσιους μηχανισμούς περιβαλλοντικού ελέγχου, που διευκολύνουν την εκπλήρωση των απαιτήσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία και προωθούν τις σχέσεις μεταξύ δημόσιας διοίκησης και διοικουμένων με βάση τις αρχές της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και της κοινής ευθύνης.

Χρηματοδότηση και οριζόντια ολοκλήρωση

40. καλεί τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να ενσωματώσουν το περιβάλλον σε όλους τους τομείς δραστηριότητας, για παράδειγμα στηρίζοντας τις τοπικές πράσινες επιχειρήσεις με κεφάλαια επενδυτικού κινδύνου, «επιχειρηματικούς αγγέλους», μικροππτώσεις και συμβουλές για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις.

41. προτρέπει τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να καταστούν «πράσινοι παραγωγοί». Δεδομένου ότι οι δημόσιες συμβάσεις ισοδυναμούν με το 16 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ και θα εξασφαλίσουν συνεπώς υψηλότερη περιβαλλοντική αξία, επικροτείται η νέα ιστοσελίδα για τις οικολογικές δημόσιες συμβάσεις (<http://ec.europa.eu/environment/gpp>).

42. υποστηρίζει την πλήρη χρήση των επιλογών κάλυψης του κόστους που προβλέπονται στο άρθρο 9 της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα, ώστε να παρέχονται κίνητρα για περισσότερη εξοικονόμηση και αποδοτικότητα, και στο άρθρο 14 της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα, προκειμένου να γνωστοποιείται το περιβαλλοντικό κόστος στον χρήστη, ζητεί δε να συμπεριληφθούν παρόμοια οικονομικά μέσα στην παρούσα πρόταση.

43. υποστηρίζει την ευθυγράμμιση των δραστηριοτήτων σχεδιασμού (συμπεριλαμβανομένου του βιώσιμου χωροταξικού σχεδιασμού) με τους τομείς της παραγωγής και της διανομής, με τον δέοντα σεβασμό των εθνικών συστημάτων σχεδιασμού, για την προώθηση της ανάπτυξης με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, της βιώσιμης παραγωγής, της ενεργειακής αποδοτικότητας και της ανανεώσιμης ενέργειας και, κατά συνέπεια, τη δημιουργία «πράσινων» θέσεων εργασίας και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης με ταυτόχρονη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

⁽¹⁰⁾ Σύμβαση της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE) σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση, τη δημόσια συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα.

⁽¹¹⁾ CdR 38/2010 fin.

44. ζητεί καλύτερη αξιοποίηση των προγραμμάτων τοπικών εταιρικών σχέσεων, όπως οι Ευρωπεριφέρειες, κατά τη χάραξη της μελλοντικής πολιτικής για τη διαχείριση του περιβάλλοντος σε παραμεθόριες ή γειτνιάζουσες περιοχές με κοινούς ποταμούς ή άλλα κοινά υδάτινα σύνορα, προκειμένου να ασκηθεί επιρροή στις γειτονικές χώρες και να καταρτισθούν και να εφαρμοσθούν κοινά προγράμματα προστασίας του περιβάλλοντος·

Ε. Πώς μπορεί να συνεισφέρει η ΕτΠ

Στο στάδιο της ανάπτυξης της πολιτικής

45. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υιοθετήσει μια πιο προορατική προσέγγιση και να ζητεί την έγκαιρη συνεισφορά της ΕτΠ στη χάραξη πολιτικής με την κατάρτιση διερευνητικών γνωμοδοτήσεων·

46. δεσμεύεται να συνεχίσει την υφιστάμενη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αξιολόγηση του αντικτύπου που συνεπάγονται ορισμένες προτάσεις για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές (αναλύσεις εδαφικού αντικτύπου) μέσω των ειδικών δικτύων της ΕτΠ, του δικτύου παρακολούθησης της επικουρικότητας της ΕτΠ και της πλατφόρμας παρακολούθησης της στρατηγικής «ΕΕ 2020»·

Τόσο στο στάδιο της ανάπτυξης των πολιτικών όσο και κατά τις φάσεις της λήψεως αποφάσεων

47. δεσμεύεται να μεταγγίζει την επιτόπια πείρα των επαγγελματιών των τοπικών και περιφερειακών διοικήσεων κατά την εκπόνηση των γνωμοδοτήσεων της. Αυτό περιλαμβάνει στοχευμένες διαβουλεύσεις των ειδικών δικτύων της ΕτΠ, του δικτύου παρακολούθησης της επικουρικότητας της ΕτΠ και της πλατφόρμας παρακολούθησης της στρατηγικής «ΕΕ 2020», καθώς και διοργάνωση ακροάσεων με τοπικές και περιφερειακές ενώσεις και βασικούς φορείς·

Στο στάδιο της λήψης αποφάσεων

48. τονίζει ότι η Συνθήκη της Λισσαβώνας έχει ενισχύσει τον ρόλο της ΕτΠ στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την πολιτική της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, με την ρητή καθιέρωση της υποχρεωτικής διαβούλευσης με την ΕτΠ, και εκφράζει την ικανοποίησή της για τη διάταξη της Συνθήκης της Λισσαβώνας σχετικά με το δικαίωμα επαναδιαβούλευσης, εάν μια αρχική νομοθετική πρόταση υποβληθεί σε ουσιαστική τροποποίηση στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας, γεγονός που επιτρέπει στην ΕτΠ την κατάρτιση αναθεωρημένων γνωμοδοτήσεων·

49. επιθυμεί να ενισχύσει τη συνεργασία με τους συννομοθέτες (το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο) για τα περιβαλλοντικά θέματα. Η επιτροπή ENVI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα μπορούσε να διερευνήσει τη δυνατότητα κοινών ακροάσεων και πρόσκλησης των εισηγητών της ΕτΠ για την παρουσίαση κύριων γνωμοδοτήσεων της ΕτΠ. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να προσκαλούν την ΕτΠ να συμμετέχει συστηματικά στις άτυπες συνεδριάσεις των ευρωπαϊών υπουργών περιβάλλοντος ⁽¹²⁾·

Για τη βελτίωση της εφαρμογής

50. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα συνδιοργάνωσης ενός ετήσιου φόρουμ για την εξέταση τοπι-

κών και περιφερειακών προβλημάτων και λύσεων κατά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς, όπως τα ύδατα ή η βιοποικιλότητα, η ηχορύπανση, η ατμοσφαιρική ρύπανση και τα απόβλητα·

51. καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να εξασφαλίσει τη συμμετοχή της επιτροπής ENVE της ΕτΠ στις ειδικές συζητήσεις που διεξάγει η επιτροπή ENVI με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας·

52. προτείνει την ανάπτυξη του βραβείου της «Πράσινης Πρωτεύουσας της Ευρώπης» και τονίζει την επιθυμία της να συμμετέχει στη σχετική κριτική επιτροπή. Για τον σκοπό αυτό προτείνει τα εξής:

— τη διάθεση οικονομικών πόρων στους νικητές για την προώθηση της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ στο πλαίσιο της(των) εκδηλώσε(ων) σχετικά με το βραβείο, όπως στην περίπτωση του βραβείου της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης·

— τη μεγιστοποίηση των πλεονεκτημάτων και της αίγλης που βιώνει η εκάστοτε πόλη ως Πράσινη Πρωτεύουσα, καθώς και της δικτύωσης των νικητών για την ανταλλαγή γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών. Η συνδρομή της ΕτΠ θα μπορούσε να συνίσταται στη διοργάνωση εκδηλώσεων και την αναφορά των αποτελεσμάτων στην ΕτΠ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·

— τον προσανατολισμό των ευρωπαϊκών εκδηλώσεων και διασκέψεων της ΕτΠ και των συνεδριάσεων των επιτροπών της στην αντίστοιχη ετήσια Πράσινη Πρωτεύουσα, για την περαιτέρω ανταλλαγή τεχνογνωσίας και βέλτιστων πρακτικών·

— την ενθάρρυνση των Πράσινων Πρωτεύουσών της Ευρώπης να ενημερώνουν μετά από ορισμένα έτη σχετικά με την περαιτέρω πρόδοό τους όσον αφορά τη βιώσιμη αστική πολιτική. Οι πόλεις αυτές θα πρέπει να προσκαλούνται σε σημαντικές ευρωπαϊκές εκδηλώσεις, για να ενημερώνουν άλλες πόλεις και ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τις πρόσφατες επιτυχίες τους και τα σχέδιά τους·

— το βραβείο θα πρέπει να προωθεί τη συμμετοχική δημοκρατία και το αίσθημα οικειοποίησης σε τοπικό επίπεδο, καθώς και την περιφερειακή διάσταση με τη συμμετοχή των προαστίων της πόλης στις δραστηριότητες που συνδέονται με το βραβείο της Πράσινης Πρωτεύουσας της Ευρώπης·

— για τη βελτίωση της διαδικασίας επιλογής, η κριτική επιτροπή θα μπορούσε για παράδειγμα να διενεργεί συνεντεύξεις με εκπροσώπους των προεπιλεγμένων πόλεων και να διοργανώνει επισκέψεις σε αυτές·

— για την ενίσχυση της προβολής του βραβείου, η τελετή απονομής θα μπορούσε να συνδιοργανώνεται από την ΕτΠ·

ΣΤ. Προς ένα μελλοντικό πλαίσιο περιβαλλοντικής πολιτικής

Η αναγκαιότητα ενός 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον (ΠΔΠ)

53. πιστεύει ότι το 6ο ΠΔΠ ήταν καθοριστικό για τη μέχρι σήμερα ανάπτυξη του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ και ότι ένα 7ο ΠΔΠ είναι απαραίτητο·

⁽¹²⁾ CdR 89/2009 fin.

54. τονίζει ότι το 7ο ΠΔΠ θα ενισχύσει τη στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης και θα αποτελέσει κύριο πυλώνα της μελλοντικής στρατηγικής «ΕΕ 2020», στην οποία γίνονται συχνές αναφορές στην «πράσινη ανάπτυξη» και στη μετάβαση σε μια οικονομία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και αποτελεσματική χρήση των πόρων. Το 7ο ΠΔΠ θα εξηγήσει τη σημασία αυτών των όρων και τις επιπτώσεις τους για την περιβαλλοντική πολιτική·

55. υποστηρίζει ότι το 7ο ΠΔΠ θα λειτουργήσει προς όφελος των επιχειρήσεων και των τοπικών και περιφερειακών αρχών με την παροχή ενός διαρθρωμένου μακροπρόθεσμου πλαισίου σχεδιασμού, μεταξύ άλλων για σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές·

56. τονίζει ότι η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να ενσωματωθεί σε όλους τους τομείς πολιτικής, γεγονός που δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνον μέσω της εκάστοτε ειδικής νομοθεσίας·

57. εκφράζει την ανησυχία ότι η αδυναμία υιοθέτησης νέου ΠΔΠ μετά τη λήξη του 6ου ΠΔΠ, το οποίο είναι το πρώτο ΠΔΠ που αποτελεί νομικό μέσο με αποφάσεις δεσμευτικού χαρακτήρα, θα εκληφθεί ως έλλειψη πολιτικής βούλησης σε έναν τομέα που απασχολεί ιδιαίτερα τους πολίτες·

Πιθανά στοιχεία του 7ου ΠΔΠ

58. εκφράζει τη δυσaréσκεία της για την απουσία ρητής αναφοράς της Επιτροπής των Περιφερειών στο 6ο ΠΔΠ και υποστηρίζει ότι η αρχή της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης όσον αφορά το περιβάλλον θα πρέπει να αποτελεί σημαντικό στοιχείο του 7ου ΠΔΠ·

59. πιστεύει ότι το 7ο ΠΔΠ είναι ένα έγγραφο μακροπρόθεσμου στρατηγικού προγραμματισμού, το οποίο θα πρέπει να θέσει σαφείς στόχους και χρονοδιαγράμματα, να στραφεί από σχετικούς σε απόλυτους στόχους (π.χ. κατά κεφαλήν εκπομπές CO₂) για τη μείωση συγκεκριμένων πιέσεων στο περιβάλλον και να προβλέψει σαφή περιβαλλοντικά αποτελέσματα με βάση την έκθεση SOER 2010⁽¹³⁾·

60. σημειώνει ότι στην εφαρμογή του 7ου ΠΔΠ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι αρμοδιότητες των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, καθώς και το πολιτικό και το διοικητικό πεδίο δράσης τους·

61. πιστεύει ότι το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να περιλαμβάνει μια βασική αξιολόγηση της διαχείρισης και της συλλογής δεδομένων για την εξασφάλιση έγκυρων συγκρίσεων απόδοσης και πιο ουσιαστικής κατανόησης των βέλτιστων πρακτικών·

62. πιστεύει ότι το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να στηρίζει την περαιτέρω χρήση των μέσων της αγοράς σε συνδυασμό με τη ρύθμιση. Το 6ο ΠΔΠ προώθησε τη χρήση οικονομικών μέσων για τη βελτίωση της

αποδοτικότητας των πόρων και την ελαχιστοποίηση του περιβαλλοντικού αντικτύπου. Η προσέγγιση αυτή μετριάξει το οικονομικό βάρος για τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές και συμβάλλει στη βελτίωση της εφαρμογής·

63. ζητεί, στο πλαίσιο του 7ου ΠΔΠ και αρχής γενομένης από το 2013, να παρασχεθεί στις περιφέρειες και τους δήμους η δυνατότητα άμεσης χρήσης των χρηματοοικονομικών πόρων που αποφέρει το σύστημα εμπορίας των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, με στόχο τη χρηματοδότηση τοπικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής·

64. προτείνει να υπάρχει μεγάλος χρονικός ορίζοντας, τουλάχιστον έως το 2020, δεδομένου ότι απαιτείται σχεδιασμός για το 2050, σε συνδυασμό με απαιτήσεις μεσοπρόθεσμης αξιολόγησης και παρακολούθησης και σαφείς χάρτες πορείας με ενδιάμεσους στόχους·

65. προτείνει μια συστηματική προσέγγιση για την αποτελεσματική χρήση των πόρων, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων στόχων και χρονοδιαγραμμάτων για απόλυτες ποσοτικές μειώσεις στη χρήση των φυσικών πόρων, και την υιοθέτηση νέου ορισμού του ΑΕγχΠ, ο οποίος να λαμβάνει υπόψη και τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο·

66. υποστηρίζει ότι θα πρέπει να διατηρηθούν οι συνδέσεις μεταξύ των διαφόρων τομέων πολιτικής και να ενσωματωθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι και απαιτήσεις σε τομείς όπως η χρήση της γης και ο αστικός χωροταξικός σχεδιασμός, οι αστικές συγκοινωνίες, η γεωργία, η δασοκομία, η ηχορύπανση, η ατμοσφαιρική ρύπανση και η υγεία·

67. ζητεί την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών στόχων σε κύριους τομείς του προϋπολογισμού όπως η αγροτική ανάπτυξη και η γεωργία·

68. παρατηρεί ότι το 75 % του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε πόλεις και ότι οι πόλεις παράγουν το 75 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, όμως αποτελούν επίσης κέντρα εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας. Στο 7ο ΠΔΠ θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αστική διάσταση και να υπάρχει ένας μηχανισμός κινητοποίησης και ενδυνάμωσης των πόλεων·

69. αναγνωρίζει πως οι διαδικασίες που οδηγούν στον περιορισμό των εδαφών υπονομεύουν τους κοινούς στόχους της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, την επισιτιστική ασφάλεια και τη βιοποικιλότητα. Το 7ο ΠΔΠ θα πρέπει, συνεπώς, να συνεχίσει να περιλαμβάνει μια κοινή θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, καθώς και τον στόχο της υιοθέτησης μιας οδηγίας-πλαίσου για το έδαφος.

Βρυξέλλες, 5 Οκτωβρίου 2010.

Η Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Mercedes BRESSO

⁽¹³⁾ Έκθεση του ΕΟΠ για την κατάσταση του περιβάλλοντος, η οποία αναμένεται τον Νοέμβριο του 2010.